

Київський університет імені Бориса Грінченка

Кафедра міжнародних відносин та міжнародного права

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

О.Б.Жильцов

2017 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Суспільні комунікації у нових геополітичних умовах

Спеціальність 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії

Освітня програма Суспільні комунікації

Факультет права та міжнародних відносин

2017 – 2018 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Суспільні комунікації у нових геополітичних умовах» галузі знань 29 Міжнародні відносини спеціальності 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії, освітньої програми 291.00.01 Суспільні комунікації.

Розробник:

Бут Станіслав Анатолійович, кандидат політичних наук, старший викладач кафедри міжнародних відносин та міжнародного права Київського університету імені Бориса Грінченка.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри міжнародних відносин та міжнародного права Факультету права та міжнародних відносин

Протокол від «29 » серпня 2017 р. №1

Завідувач кафедри міжнародних відносин та

міжнародного права Жалоба І.В.

© Бут С.А., 2017 р.

© Київський університет імені Бориса Грінченка,
2017 р.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 2	Галузь знань 29 Міжнародні відносини	Нормативна дисципліна циклу професійної та практичної підготовки
	Спеціальність 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії	
Модулів – 2	Освітньо-кваліфікаційний рівень: «магістр»	Рік підготовки 5-й
Змістових модулів – 6	Освітня програма 291.00.01 Суспільні комунікації	Семестр 9-й
Індивідуальні завдання:		Лекції 24 год.
Загальна кількість годин – 180		Семінарські 24 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 5		Модульний контроль 12 год.
		Самостійна робота 90 год.
		Вид контролю Екзамен
		Семестровий контроль – 30 год.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%): для денної форми навчання – 33% / 67%.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета вивчення полягає у формуванні фахових знань щодо ключових характеристик та специфіки ролі суспільних комунікацій у житті світового співтовариства в умовах наростання геополітичної конфліктогенності.

Завдання:

- вивчення понятійно-категоріальної бази суспільних комунікацій;
- з'ясування особливостей використання комунікативних технологій у міжнародних відносинах;
- вивчення стратегій та практики віртуальної дипломатії;
- формування навичок методології просування іміджу держави шляхом використання інформаційно-комунікативних технологій.
- **У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:**

Знати:

- понятійно-категоріальний апарат проблематики комунікацій у міжнародних відносинах;
- практику використання засобів масової інформації у міжнародному спілкуванні;
- принципи та специфіку реалізації репутаційного менеджменту держави;
- особливості політичної та крос-культурної комунікації у міжнародних відносинах;
- ключові риси застосування віртуальної дипломатії у зовнішньополітичній діяльності.

Вміти:

- формулювати основні особливості масової комунікації у міжнародних відносинах;
- проводити інформаційний пошук, аналіз змісту документів та аналітико-синтетичну обробку інформації, які стосуються міжнародної практики реалізації комунікацій;

- аналізувати та оцінювати ефективність здійснення комунікацій державою закордоном;
- формувати концепцію просування іміджу держави за допомогою Інтернет-комунікацій та соціальних мереж.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовний модуль №1. Геополітичні процеси на початку XXI століття та інформаційна геополітика

Тема 1. Геополітична ситуація на початку XXI століття та інформаційна геополітика

Аналіз геополітичної ситуації на початку XXI століття. Трансформаційні тенденції в структурі міжнародних відносин. Посилення «держав-челенджерів» та наростання багатопolarity у світовій політиці. Світова фінансова криза як каталізатор конфліктогенності у міжнародних відносинах. Наростання суперечностей у світовій політиці та поява нових загроз та викликів.

Класична геополітика та геополітичний підхід до дослідження міжнародних відносин. Інформаційна геополітика. Інформаційна складова пост класичної геополітики.

Тема 2. Роль комунікації та ЗМІ у міжнародних відносинах

Поняття «комунікації» та її види. Загальна характеристика ролі комунікації у міжнародних відносинах.

Засоби масової комунікації та їх роль у становленні глобального інформаційного суспільства. Глобалізація масових комунікацій. Функції ЗМІ у діяльності суб'єктів міжнародних відносин.

Вплив масових комунікацій у прийнятті рішень у світовій політиці. Глобальні ЗМІ у міжнародних інформаційних потоках. Новини як важливий елемент впливу на міжнародні відносини.

Змістовний модуль № 2. Діяльність міжнародних організацій у врегулюванні відносин у сфері комунікацій

Тема 3. Роль та функції міжнародних організацій у врегулюванні багатосторонніх відносин в галузі масової комунікації

Політика міжнародних урядових організацій в галузі масової комунікації. Стратегії ООН та ЮНЕСКО. Діяльність неурядових організацій в сфері масових комунікацій.

Тема 4. Європейська комунікаційна практика

Геополітичні концепції інформаційного розвитку Європи. Інформаційна парадигма розвитку ЄС. Внутрішньоінституціональні та зовнішньоінституціональні комунікації ЄС. Комунікативна політика ЄС.

Змістовний модуль № 3. Політична комунікація та формування іміджу держави

Тема 5. Політична комунікація як феномен міжнародних відносин

Історико-комунікативна складова аналізу політики. Концепція комунікаційного процесу Г. Ласуелла.

Поняття «політичної комунікації». Функції політичної комунікації. Особливості міжнародних політичних комунікацій. Завдання міжнародних політичних комунікацій. Поняття стратегічної комунікації. Роль публічної дипломатії та ПР у політичній міждержавній комунікації.

Тема 6. Імідж та репутація держави як комунікативна основа геополітичного позиціонування держави

Загальне визначення поняття «державна репутація». Імідж держави як нематеріальний актив. Поняття «м'якої сили». Державна репутація, імідж, бренд та ідентичність: спільні риси та основні відмінності. Економічний, стратегічний, маркетинговий, організаційний, соціологічний, фінансово-економічний та інтегративний виміри державного іміджу. Основні характеристики державного іміджу. Основні групи стейкхолдерів в державному

репутаційному менеджменті. Сприйняття стейкхолдерів як потенціал доходності державної репутації або ризик репутаційних втрат.

Тема 7. Стратегія формування державного іміджу України

Передумови формування державного іміджу України. Матриця складових українського іміджу. Діяльність МЗС у просуванні позитивного міжнародного іміджу країни. Україна у російських та західних ЗМІ. Інформаційні канали просування міжнародного бренду України. Стратегія просування міжнародного іміджу України 2011. Стратегія просування туристичного бренду України 2013. Громадські ініціативи щодо формування і просування позитивного міжнародного іміджу України.

Змістовний модуль № 4. Віртуальна дипломатія у міжнародних комунікаціях

Тема 8. Медіа-дипломатія та віртуальна дипломатія у міжнародних відносинах

Феномен медіатизації та медіалізму та їх вплив на міжнародні відносини. Глобальні супутникові системи та міжнародні відносини. Віртуальна дипломатія в зовнішній політиці. Концепція та роль віртуальної дипломатії у зовнішній політиці держав світу: спільне та відмінне.

Тема 9. Роль соціальних мереж у міжнародних комунікаціях

Зростання ролі Інтернету у політичному дискурсі. Соціальні мережі – новий вид комунікації у міжнародних відносинах. Роль соціальних мереж у діяльності окремих політиків та політичних сил. Соціальні мережі як інструмент здійснення зовнішньої політики. Роль соціальних мереж у підготовці та реалізації соціальних протестів та переворотів.

Тема 10. Практика дипломатичних представництв України в мережі Інтернет

Аналіз веб-сайтів дипломатичних місій України. Характеристика веб-сайтів іноземних дипломатичних представництв в Україні. Визначення параметрів контенту веб-сайту дипломатичного представництва держави за кордоном. Рейтинг та змістовне наповнення веб-сайтів посольств України за кордоном. Забезпечення геополітичної ідентифікації України засобами віртуальної дипломатії. Перспективи використанні віртуальної дипломатії у зовнішньопо-літичній діяльності України

Змістовний модуль №5. Крос-культурна комунікація у міжнародних відносинах

Тема 11. Крос-культурна комунікація у міжнародних відносинах

Поняття «культурної» та «крос-культурної комунікації». Індивідуалістична та колективістська культура. Білінгвістичний, когнітивний, естетичний, прагматичний, аксіологічний аспекти міжкультурної комунікації. Етнічний, національний та цивілізаційний рівні культурної комунікації. Проблема міжцивілізаційного партнерства.

Змістовний модуль № 6. Маніпулятивні психотехнології в міжнародних комунікаціях

Тема 12. Маніпулятивні психотехнології в міжнародних комунікаціях

Теоретичні підходи до розуміння маніпулювання. Феномен маніпулювання в науковій літературі. Ознаки маніпулятивного впливу. Типологія маніпулятивних психотехнологій. Маніпулювання і контрманіпулювання. Психологічний захист від маніпулювання Напрямки застосування маніпулятивних технологій в політиці. Напрямки застосування маніпулятивних технологій в бізнесі. Напрямки застосування маніпулятивних технологій в діяльності міжнародних релігійних організацій.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	Усього	у тому числі				
		л.	с.	м.к.	сем кон	с.р.
Модуль 1						
Змістовий модуль 1. Геополітичні процеси на початку ХХІ століття та роль комунікації у міжнародних відносинах						
Тема 1. Геополітична ситуація на початку ХХІ століття та інформаційна геополітика	8	2	2	-		10
Тема 2. Роль комунікації та ЗМІ у міжнародних відносинах	8	2	2	2		10
Разом за змістовим модулем 1	35	4	4	2	5	20
Змістовий модуль 2. Діяльність міжнародних організацій у врегулюванні відносин у сфері комунікацій						
Тема 3. Роль та функції міжнародних організацій у врегулюванні багатосторонніх відносин в галузі масової комунікації	6	2	2	-		5
Тема 4. Європейська комунікаційна практика	10	2	2	2		5
Разом за змістовим модулем 2	25	4	4	2	5	10
Змістовий модуль № 3. Політична комунікація та формування іміджу держави						
Тема 5. Політична комунікація як феномен міжнародних відносин.	8	2	2	-		10
Тема 6. Імідж та репутація держави як комунікативна основа геополітичного позиціонування держави	6	2	2	-		5
Тема 7. Стратегія формування державного іміджу України	10	2	2	2		5
Разом за змістовим модулем 3	39	6	6	2	5	20
Модуль 2						
Змістовний модуль № 4. Віртуальна дипломатія у міжнародних комунікаціях						
Тема 8. Медіа-дипломатія та віртуальна дипломатія у міжнародних відносинах	8	2	2	-	-	10

Тема 9. Роль соціальних мереж у міжнародних комунікаціях	8	2	2	-		5
Тема 10. Практика дипломатичних представництв України в мережі Інтернет	8	2	2	2		5
Разом за змістовим модулем 4	39	6	6	2	5	20
Змістовний модуль № 5. Крос-культурна комунікація у міжнародних відносинах						
Тема 11. Крос-культурна комунікація у міжнародних відносинах	10	2	2	2		10
Разом за змістовим модулем 5	21	2	2	2	5	10
Змістовний модуль № 6. Маніпулятивні психотехнології в міжнародних комунікаціях						
Тема 12. Маніпулятивні психотехнології в міжнародних комунікаціях	8	2	2	2		10
Разом за змістовим модулем 6	21	2	2	2	5	10
Усього годин	180	24	24	12	30	90

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Геополітичні процеси на початку ХХІ століття та роль комунікації у міжнародних відносинах		
1	Геополітична ситуація на початку ХХІ століття та інформаційна геополітика	2
2	Роль комунікації та ЗМІ у міжнародних відносинах	2
Змістовний модуль № 2. Діяльність міжнародних організацій у врегулюванні відносин у сфері комунікацій		
3	Роль та функції міжнародних організацій у врегулюванні багатосторонніх відносин в галузі масової комунікації	2
4	Європейська комунікаційна практика	2
Змістовний модуль № 3. Політична комунікація та формування іміджу держави		
5	Політична комунікація як феномен міжнародних відносин	2
6	Репутаційний менеджмент держави	2
7	Реалізація іміджу України на міжнародній арені	

Змістовний модуль № 4. Віртуальна дипломатія у міжнародних комунікаціях		
8	Медіа-дипломатія та віртуальна дипломатія у міжнародних відносинах	2
9	Соціальні мережі та міжнародні комунікації	2
10	Діяльність дипломатичних представництв України в мережі Інтернет	
Змістовний модуль № 5. Крос-культурна комунікація у міжнародних відносинах		
11	Міжкультурна та міжцивілізаційна комунікація у міжнародних відносинах	2
Змістовний модуль № 6. Маніпулятивні психотехнології в міжнародних комунікаціях		
12	Маніпулятивні психотехнології в міжнародних комунікаціях	2
	Разом	24

6. Теми лабораторних занять – не передбачено навчальним планом

7. Теми практичних занять – не передбачено навчальним планом

8. Навчально-методична карта дисципліни

Разом: 180 год., із них: лекції – 24 год., семінарські заняття – 24 год., модульний контроль – 12 год., самостійна робота – 90 год., семестровий контроль – 30 год.

Модулі (назви, бали)	Змістовний модуль № 1. Геополітичні процеси на початку XXI століття та роль комунікації у міжнародних відносинах (33)			Змістовний модуль № 2. Діяльність міжнародних організацій у врегулюванні відносин у сфері комунікацій (34)		
Лекції (теми, бали)	Геополітичні процеси на початку XXI століття та роль комунікації у міжнародних відносинах (1 бал)	Роль комунікації та ЗМІ у міжнародних відносинах (1 бал)		Роль та функції міжнародних організацій у врегулюванні багатосторонніх відносин в галузі масової комунікації (1 бал)	Європейська комунікаційна практика (1 бал)	
Семінарські заняття (теми, бали)	Геополітичні процеси на початку XXI століття та роль комунікації у міжнародних відносинах (5 балів)	Роль комунікації та ЗМІ у міжнародних відносинах (5 балів)		Роль та функції міжнародних організацій у врегулюванні багатосторонніх відносин в галузі масової комунікації (5 балів)	Європейська комунікаційна практика (5 балів)	
Індивідуальні заняття (бали)						
Самостійна робота	11 балів			12 балів		
Поточний контроль (вид, бали)	Модульна контрольна робота (25 балів)			Модульна контрольна робота (25 балів)		
Модулі (назви, бали)	Змістовний модуль № 3. Політична комунікація та формування іміджу держави (40)			Змістовний модуль № 4. Віртуальна дипломатія у міжнародних комунікаціях (39)		
Лекції (теми, бали)	Політична комунікація як феномен міжнародних відносин (1 бал)	Імідж та репутація держави як комунікативна основа геополітичного позиціонування держави (1 бал)	Стратегія формування державного іміджу України (1 бал)	Медіа-дипломатія та віртуальна дипломатія у міжнародних відносинах (1 бал)	Роль соціальних мереж у міжнародних комунікаціях (1 бал)	Практика дипломатичних представництв України в мережі Інтернет (1 бал)
Семінарські заняття (теми, бали)	Політична комунікація як феномен міжнародних відносин (5 балів)	Репутаційний менеджмент держави (5 балів)	Реалізація іміджу України на міжнародній арені (5 балів)	Медіа-дипломатія та віртуальна дипломатія у міжнародних відносинах (5 балів)	Соціальні мережі та міжнародні комунікації (5 балів)	Діяльність дипломатичних представництв України в мережі Інтернет (5 балів)
Індивідуальні заняття (бали)						
Самостійна робота	12 балів			11 балів		
Поточний контроль (вид, бали)	Модульна контрольна робота (25 балів)			Модульна контрольна робота (25 балів)		
Модулі (назви, бали)	Змістовний модуль № 5. Крос-культурна комунікація у міжнародних відносинах (27)			Змістовний модуль № 6. Маніпулятивні психотехнології в міжнародних комунікаціях (27)		
Лекції (теми, бали)	Крос-культурна комунікація у міжнародних відносинах (1 бал)			Маніпулятивні психотехнології в міжнародних комунікаціях (1 бал)		

Семінарські заняття (теми, бали)	Міжкультурна та міжцивілізаційна комунікація у міжнародних відносинах (5 бал)	Маніпулятивні психотехнології в міжнародних комунікаціях (5 балів)
Індивідуальні заняття (бали)		
Самотійна робота	11 балів	11 балів
Поточний контроль (вид, бали)	Модульна контрольна робота (25 балів)	Модульна контрольна робота (25 балів)

9. Методи навчання

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

- 1) За джерелом інформації:
 - *Словесні*: лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint-презентація), лабораторні роботи, пояснення, розповідь, бесіда.
 - *Наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація.
 - *Практичні*: вправи.
- 2) За логікою передачі і сприймання навчальних матеріалів: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.
- 3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.
- 4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

Вивчення дисципліни здійснюється за машинним варіантом з організацією занять у спеціалізованих комп'ютерних залах, де кожний студент отримує можливість навчатись безпосередньо на індивідуальному робочому місці, обладнаному персональним комп'ютером.

10. Методи контролю

Навчальні досягнення студентів з дисципліни оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок, розширення кількості підсумкових балів до 100.

Оцінка за кожний змістовий модуль включає бали за поточну роботу студента на практичних заняттях, за виконання індивідуальних завдань, за модульну контрольну роботу. Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в електронному вигляді або з використанням роздрукованих завдань. Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу змістового модуля.

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

- *Методи усного контролю:* індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, екзамен.
- *Методи письмового контролю:* модульне письмове тестування; підсумкове письмове тестування, реферат.
- *Методи самоконтролю:* уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- систематичність відвідування занять;
- своєчасність виконання навчальних і індивідуальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних і індивідуальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності;
- виконання тестових завдань.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти дисципліни (п. 10), де зазначено види контролю і кількість балів за видами. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано нижче у таблицях.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота												Підсумковий Тест (екзамен)	Сума 100 (коефіцієнт 2)
ЗМ 1		ЗМ 2		ЗМ 3			ЗМ 4			ЗМ 5	ЗМ 6		
T1	T2+CP+МКР*	T3	T4*	T5	T6	T7*	T8	T9	T10*	T11*	T12*		
6	27	6	28	6	6	28	6	6	27	27	27		

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№ з/п	Вид діяльності студента	Макс. кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3		Модуль 4		Модуль 5		Модуль 6	
			Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид				
1	Відвідування лекцій	1	2	2	2	2	3	3	3	3	1	1	1	1
3	Виконання завдань для самостійної роботи	6	2	11	2	12	2	12	2	11	2	11	2	11
4	Робота на практичних (семінарських) заняттях	10	2	20	2	20	3	30	3	30	1	10	1	10
8	Виконання модульної контрольної роботи	25	1	25	1	25	1	25	1	25	1	25	1	25
	Макс. кількість балів за видами поточного контролю (МВ)	-	-	58	-	59		70		69		47		47

Всього: 350

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	Зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
69-74	D	задовільно	

60-68	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Методичне забезпечення

Викладання навчальної дисципліни забезпечується сучасними технічними засобами навчання, які побудовані на новітніх інформаційно-комунікаційних технологіях (мультимедійний комп'ютер, мультимедійний проектор, інтерактивний комплекс SMART Board, авторські засоби мультимедіа).

На заняттях і під час самостійній роботі студентів використовуються методичні рекомендації щодо вивчення дисципліни, ілюстративні комп'ютерні дидактичні матеріали, які розроблені на кафедрі, а саме:

- Опорні конспекти лекцій.
- Навчальні посібники.
- Робоча навчальна програма.
- Презентації.

12. Теми і завдання для самостійної роботи

1. Геополітичні концепції в інформаційну добу.
2. Роль глобальних ЗМІ у формуванні міжнародного політичного дискурсу.
3. Специфіка діяльності ООН та ЮНЕСКО у сфері масових комунікацій.
4. Організація зовнішньополітичної комунікації ЄС.
5. Політичні комунікації України в контексті євро інтеграційного курсу.
6. ПР у міждержавній комунікації.
7. Стратегія формування державного іміджу України.
8. Державний брендинг Японії.

9. Порівняльний аналіз використання віртуальної дипломатії у зовнішній політиці США та КНР.
10. Роль соціальних мереж в «Арабській весні».
11. Здобутки та недоліки позиціонування України в мережі Інтернет.
12. Міжкультурна комунікація як фактор стабільності міжнародних відносин.
14. Лобізм як засіб комунікації у міжнародних відносинах.
15. Особливості використання маніпулятивних психотехнологій у міжнародних комунікаціях.

13. Рекомендована література

1. Анхольт С., Д.Хильдрет Бренд Америка. Как культурные ценности одной нации завоевывают сердца и умы миллионов людей в других странах благодаря правильно построенным маркетинговым стратегиям. – М.: Добрая книга. – 2010. – 232 с.
2. Ветринський І. Концептуальні засади дослідження геополітики в умовах глобалізації / І. Ветринський // Віче. – 2015. – № 22. – С. 6-10.
3. Губерський Л.В., Камінський Є.Є., Ожеван М.А. Інтеграція і різноманітність: нові тенденції політики України в сфері масової інформації та нових комунікативних послуг: Інформаційна доповідь: Спец. видання до 7-ої Європ. міністерської конф. з питань політики у сфері засобів масової інформації. –К., 2005. – 120 с.
4. Гуменюк Б.І., Щерба О.В. Сучасна дипломатична служба: Навч. посібник. – К.: Либідь, 2001. – 255с.
5. Дубов Д. В. Зрушення сфер геополітичного протистояння: від географічної експансії - до конструювання інформаційно-кібернетичних просторів / Д. В. Дубов // Стратег. пріоритети. – 2014. – № 1. – С. 106-115.
6. Зернецька О. В. Геополітика комунікацій: трансформація функцій і статусів головних акторів у сфері глобального управління комунікацією / О. В.

Зернецька // Наук. зап. Ін-ту політ. і етнонац. дослідж. ім. І.Ф. Кураса НАН України : зб. наук. праць. – Київ, 2014. – Вип. 2. – С. 195-216.

7. Зернецька О.В. Глобальний розвиток систем масової комунікації і міжнародні відносини. – К.: Освіта, 1999. – 351 с.

8. Королько В.Г. Глобалізація комунікаційних систем як медіа- та віртуальна дипломатія // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 2000. – № 2. – С. 204–205.

9. Макаренко Є., Рижков М. та ін. Європейські комунікації. Підручник. – К.: Центр вільної преси, 2010. – 536с.

10. Макаренко Є.А., Піпченко Н.О. Віртуальна дипломатія. Підручник. – К.: Центр вільної преси, 2010. – 302 с.

11. Матвєєва О.В. Віртуальні спільноти як неурядові актори світової політики: Дисертація канд. політ. наук: 23.00.04, Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. - Київ, 2015.- 200 с.

12. Інформаційні ресурси державної ідентичності: навч. посібник/ М.М. Рижков, О.Л. Добржанська, Н.П. Литвиненко, Ж.О.Панченко. – К.:Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2011. – 399 с.

13. Панарин И.Н. Информационная война и геополитика / И.Н.Панарин. – М.: Мир книги, 2006. – 506 с.

14. Почепцов Г.Г. Паблік рилейшнз для професіоналов. – М.:«Рефл-бук», К.: «Ваклер». – 2003. – 624 с.

15. Слісаренко І.Ю. Паблік рилейшнз у системі комунікації та управління: Навч. посіб. – К.: МАУП, 2001. – 104 с.

16. Тихомирова Є.Б. Інформаційна і комунікаційна підтримка регіональної політики Європейського Союзу // Аналітика. Прогнози. Інформаційний менеджмент. Збірка наукових праць. – Чернівці: Чернівецький національний університет ім. Ю. Федьковича, 2011. – Вип. І. Міжнародний інформаційний дискурс: аналітичні оцінки та практика. – 264 с. - С.58-79.

17. Тихомирова Є.Б. Комунікації з громадськістю в міжнародному середовищі: структура, цілі та завдання // Актуальні проблеми міжнародних

відносин : зб. наук. пр. / Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка, Ін-т міжнар. відносин;
[редкол.: Л. В. Губерський та ін.]. – К., 2002. – Вип. 34, Ч. 2. – С. 70–77

18. Терещук В.І. Електронний паблік рілейшнз як засіб формування зовнішньополітичного іміджу держави: Дисертація канд. політ. наук: 23.00.04, Рівненський інститут слов'янознавства Київського славістичного університету. – Рівне, 2007. – 191 с.

19. Шевченко О.В. Державний брендинг в міжнародних відносинах: Навчальний посібник / Шевченко О.В. – К.: ІМВ, 2011. – 185 с.

20. Українська дипломатична енциклопедія у 2-х т./ Редкол.: Л. В. Губерський (голова) та ін. - К.: Знання України, 2004. - Т. 1., 2.